

Szijjártó Péter külgazdasági és külügyminiszter részére
Külgazdasági és Külügyminisztérium
Bem rakpart 47.
Budapest
1027
Magyarország

Tárgy: migrációval kapcsolatos együttműködés harmadik országokkal a Külügyi Tanács április 18-i ülésén

Tisztelt Miniszter Úr!

A Külügyi Tanács április 18-án - többek között - tárgyalni fogja a migráció külső aspektusait és az EU-Törökország alku végrehajtását az ENSZ Menekültügyi Főbiztosságával együttműködésben. A téma kapcsán szeretnénk felhívni a figyelmét az EU-Törökország megállapodás és az EU harmadik országokkal kötött migrációs együttműködéseit övező aggályainkra, amelyek közös jellemzője, hogy figyelmen kívül hagyják a migránsok, menekültek és menedékkérők emberi jogait, és egyre inkább lehetővé teszik a harmadik országok számára, hogy - figyelmen kívül hagyva a nemzetközi elvárásokat - ne javítsanak az emberi jogok helyzetén.

Az Amnesty International bebizonyította, hogy a török hatóságok jogellenesen vesznek őrizetbe, tartanak fogva és kényszerítenek vissza menekülteket és menedékkérőket a háborús zónákba azóta, hogy az EU-Törökország Akciótervet 2015 októberében elfogadták.¹ Menekültek és menedékkérők százait - akiket azért fogtak el, mert Törökországból irregulárisan akartak átkelni Görögországba - tartanak hosszú ideig őrizetben (köztük EU támogatással működő intézményekben), ahol megsértve ezzel a török és a nemzetközi jogot megtiltják számukra, hogy a külvilággal kapcsolatba lépjenek, majd erőszakkal visszaküldik őket azokba az országokba, ahonnan elmenekültek. Törökország déli hátáránál lefolytatott kutatásunk bizonyítékot szolgáltatott arra is, hogy a török hatóságok 2016 januárja óta majdnem napi szinten százasaival küldenek vissza szíriai férfiakat, nőket és gyerekeket Szíriába.² Az Amnesty International más nemzetiségűek esetében jogellenes bebörtönzéseket, a menedékkérelmek benyújtásának megtagadását és visszaküldéseket dokumentált.

A március 18-i EU-Törökország alku óta Törökország menekültválságra adott válasza csak még aggasztóbb. Miközben Törökország változtatott az ideiglenes védelem nyújtását lehetővé tevő szabályain, hogy így ideiglenes védelmet biztosítson az EU-Törökország alku alapján visszaküldött szíriai menekültek számára, finoman szólva sem tett semmit a más nemzetiségűek – irakiak, afgánok stb. - védelmében, akiket olyan központokba visznek, ahol az Amnesty International kutatása szerint megtagadják tőlük a menekülteljáráshoz való hozzáférést és arra kényszerítik őket, hogy visszatérjenek azokba az országokba, ahonnan elmenekültek. Az EU oldaláról is nagyon komoly emberi jogi aggályokat vet fel az alku, mivel migránsokat, menedékkérőket és menekülteket tartanak hosszú ideig fogva Görögországban idegenrendészeti őrizetben, ahol nem kapnak

¹ *Európa kapuőre*, 2015. december 16.

<http://www.amnesty.hu/news/2000/torokorszag-az-eu-a-bunreszesseget-kockasztatja-jogsertesekben-azzal-hogy-hozzajarul-a-menekultek-es-menedekkerok-jogtalan-fogva-tartasahoz-es-visszakuldesehez>

² *A szír menekültek tömeges, jogszerűtlen visszaküldése feltárja az EU-Törökország megegyezés végzetes hibáit*, 2016. április 1.

<http://www.amnesty.hu/news/2085/a-szir-menekultek-tomeges-jogszerutlen-visszakuldese-feltarja-az-eu-torokorszag-megegyezes-vegzetes-hibait>

jogi segítséget, rendkívül korlátozott a hozzáférésük az egyes szolgáltatásokhoz, és szinte semmilyen információt nem kapnak arról, hogy mi fog velük történni.³ Még a különleges bánásmódot igénylők (terhes nők, kisgyermekes anyák, betegek stb.) szükségleteire sincsenek tekintettel. Az őrizet elrendelése a legtöbb esetben automatikus, vagyis önkényes, így tehát jogellenes.

Az emberi jogok durva megsértését nem hagyhatjuk figyelmen kívül a nagyobb politikai cél érdekében. A jogsértések megkérdőjelezzik az EU harmadik országokkal kötött migrációs tárgyú együttműködési keretrendszerét - az olyan multilaterális kereteket, mint a kartúmi és a valetti folyamat - amelyek nem szólnak másról, mint a felelősség áthárításáról, és megerősítik azokat az elnyomó rezsimeket, amelyek felelősek a menekültválság kialakulásáért, ahelyett, hogy a migráció valódi okait kezelnék. Ha a nagyobb képet nézzük, az alku nagyon komoly károkat okoz az EU globális megítélésében.

Az Amnesty International ezért felszólítja az EU vezetőit:

- Azonnali hatállyal biztosítsák, hogy az EU-Törökország alku megfeleljen a nemzetközi emberi jogi szabályoknak és előírásoknak.
- Garantálják az EU-Törökország migrációs alku végrehajtásának független felügyeletét, és biztosítsák minden olyan intézmény független ellenőrzését, ahol migránsokat és menedékkérőket tartanak fogva.
- Ne kössenek migrációs témájú megállapodásokat a nagyszámú menekültet kibocsátó országokkal – így Szudánnal, Szomáliával, Afganisztánnal vagy Eritréával – és ne támogassák az EU-ból ezekbe az országokba történő visszafogadásokat és visszaküldéseket.
- Minden olyan harmadik ország esetében, amely részt vesz migrációs együttműködésben, értékeljék az emberi jogok helyzetét és kövessék azok folyamatosan figyelemmel.
- Vállaljanak nagyobb morális és tevéleges felelősséget a globális menekültválságban kezelésében azzal, hogy azonnali és konkrét lépéseket tesznek az áttelepítési helyek növelése érdekében és alakítsanak ki más legális migrációs csatornákat az EU-ba tartó menekültek és menedékkérők részére.

Budapest, 2016. április 14.

Tisztelettel:

Jeney Orsolya
igazgató
Amnesty International Magyarország

3 *Görögország: rémes körülmények között tartják fogva a menekülteket*, 2016. április 8.
<http://www.amnesty.hu/news/2095/gorogorszag-remes-korulmenyek-kozott-tartjak-fogva-a-menekulteket>